

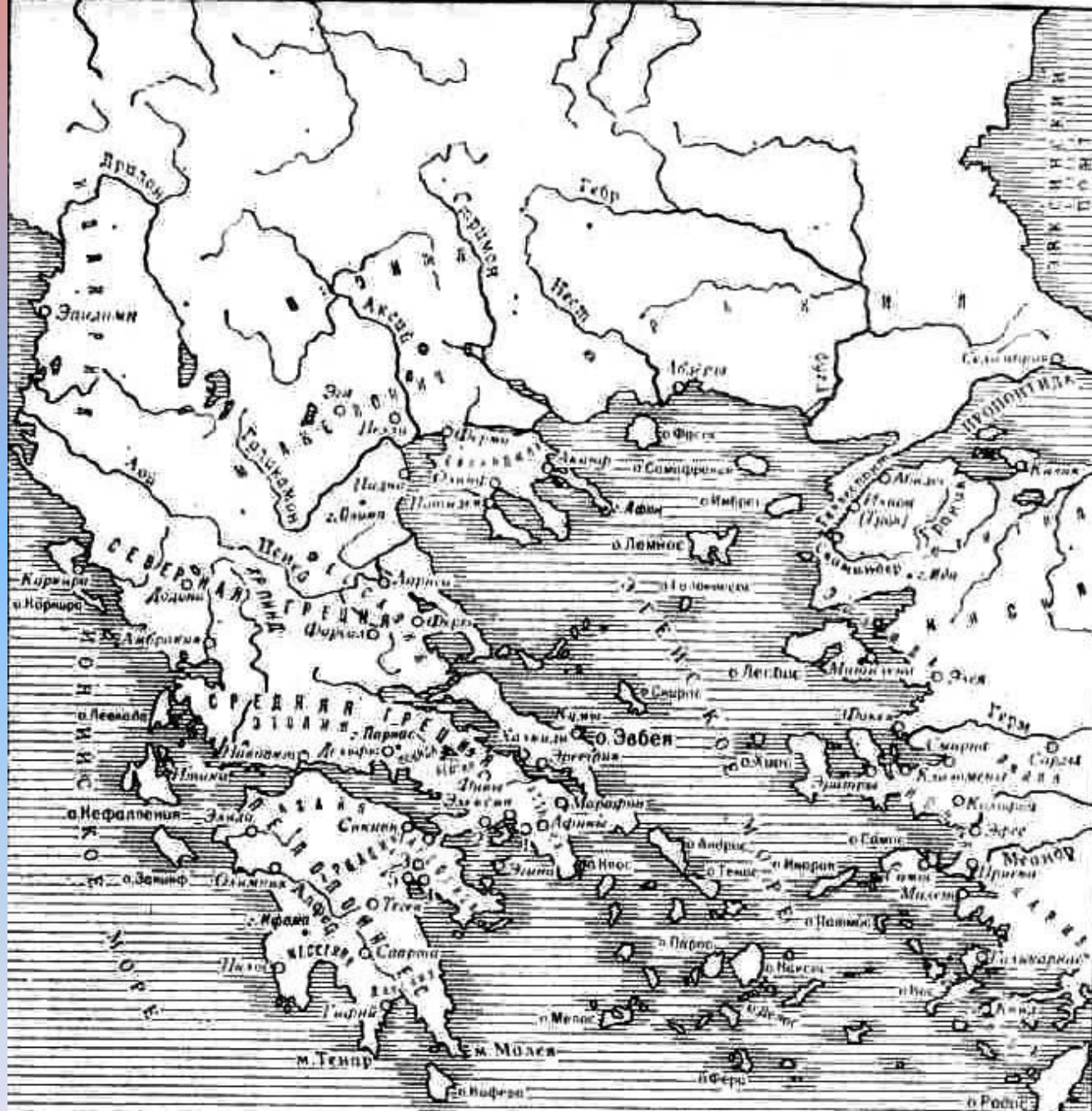

Тема:

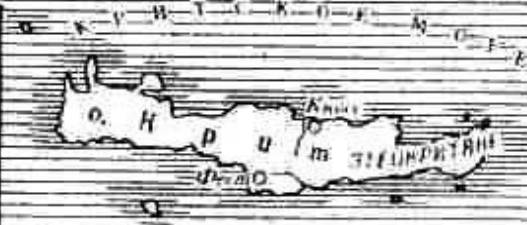
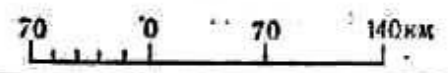
”Філософія доби Античності”

Цифрами на карте обозначены:
 1 - Пирей, 2 - Мегара, 3 - Микены,
 4 - Тиринф, 5 - Аргос

Слово **“Античний”** в перекладі
з давньогрецької мови
означає **“давній”**

**Умови що сприяли появі
феномену античної
філософії:**

Географічно-кліматичні

Культурно-історичні

Соціальні

**Відносна зрозумілість античної
міфології та її близькість до
людини**

Талановитість стародавніх греків

“ Антична філософія ” охоплює давньогрецьку, елліністичну, римську й олександрійську філософії.

1 етап - натурфілософський
(фізичний), або рання класика(VII-Vст.до н.
е.)

2 етап-висока класика (V-VI ст.до н.е.)

3 етап - пізня класика

До неї входять періоди:

-елліністична філософія(IV-I ст. до н.е.)

-олександрійська філософія(I ст. до н.
е.-V-VIст.)

-римська філософія(I-VI ст. до н.е.)

The background of the image is a detail from Raphael's fresco 'The School of Athens'. It depicts the philosopher Plato on the left, pointing upwards, and Aristotle on the right, gesturing downwards. They are surrounded by other ancient Greek philosophers in a grand, vaulted architectural setting. The text is overlaid in blue on this scene.

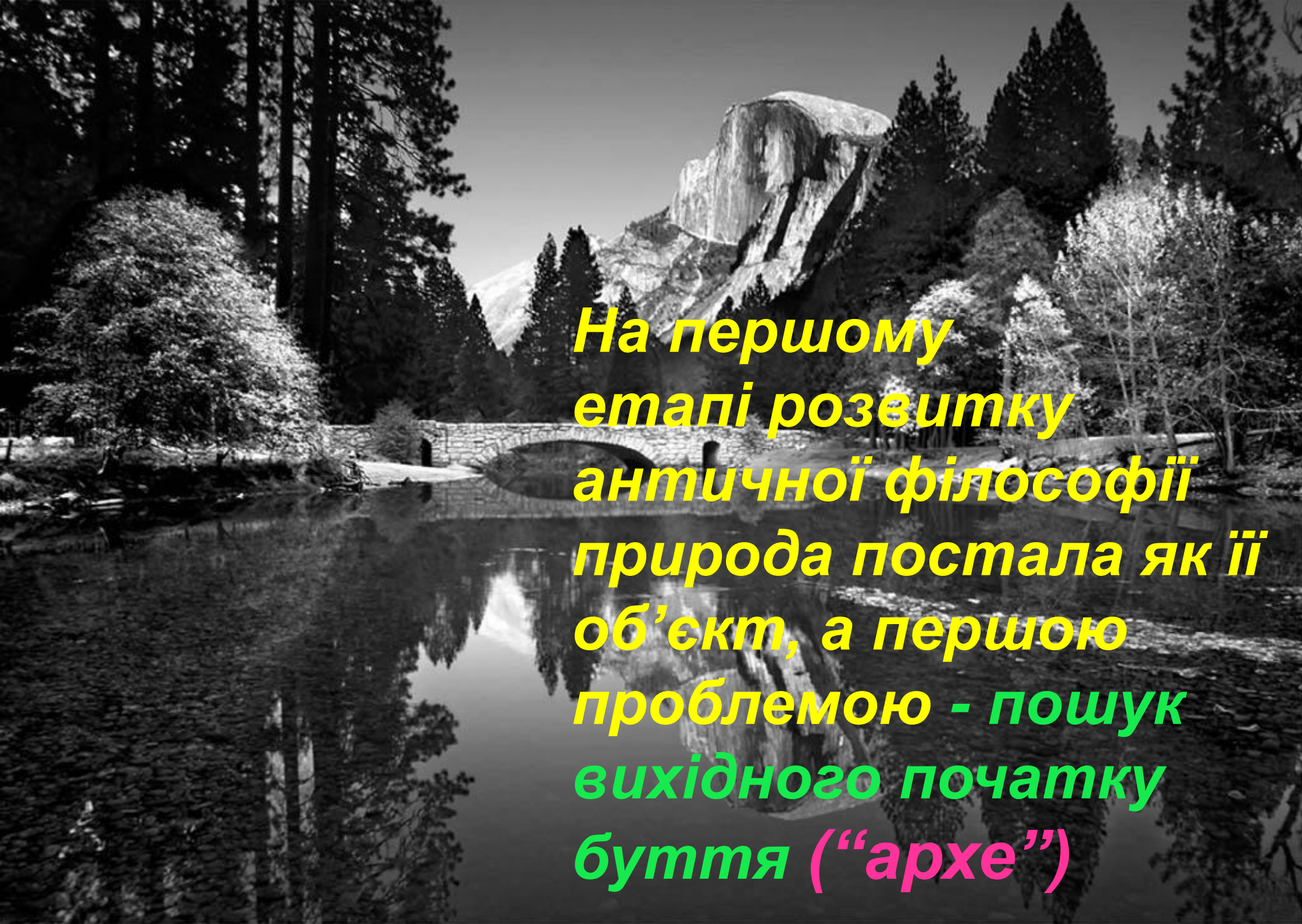
**Розпочалась антична
філософія
з
появи натурфілософських
ідей
та шкіл у стародавній Греції**

Натурфілософія
- це
філософське
осмислення
природи
("натури" - лат.)

A black and white photograph of a stone bridge over a river in a forest, with a large rock formation in the background. The text is overlaid on the right side of the image.

*На першому
етапі розвитку
античної філософії
природа постала як її
об'єкт, а першою
проблемою - пошук
вихідного початку
буття (“архе”)*

**Першим філософом
Стародавньої Греції
був ФАЛЕС із Мілета**

*“Йдучи подумки за
цим єдиним
початком буття
крок за кроком, ми
можемо не просто
сприймати
дійсність, а й
розуміти її,
інтелектуально
моделювати”*

УЧЕНЬ ФАЛЕСА- АНАСИМАНДР
(610-546 РР..ДО Н.Е.)- ПРЕДСТАВНИК
МІЛЕТСЬКОЇ ШКОЛИ, СТВЕРДЖУВАВ,
ЩО БУТТЯ- ЦЕ “АПЕЙРОН”-ЩОСЬ
НЕВИЗНАЧЕНЕ ТА БЕЗМЕЖНЕ.

Третій представник
мілетської школи
АНАКСИМЕН
(588-525рр.до н.е.)
стверджував:
**“Повітря – є
першопочатком усього”**

**“Все подібне до
числа або
пропорції”** сказав

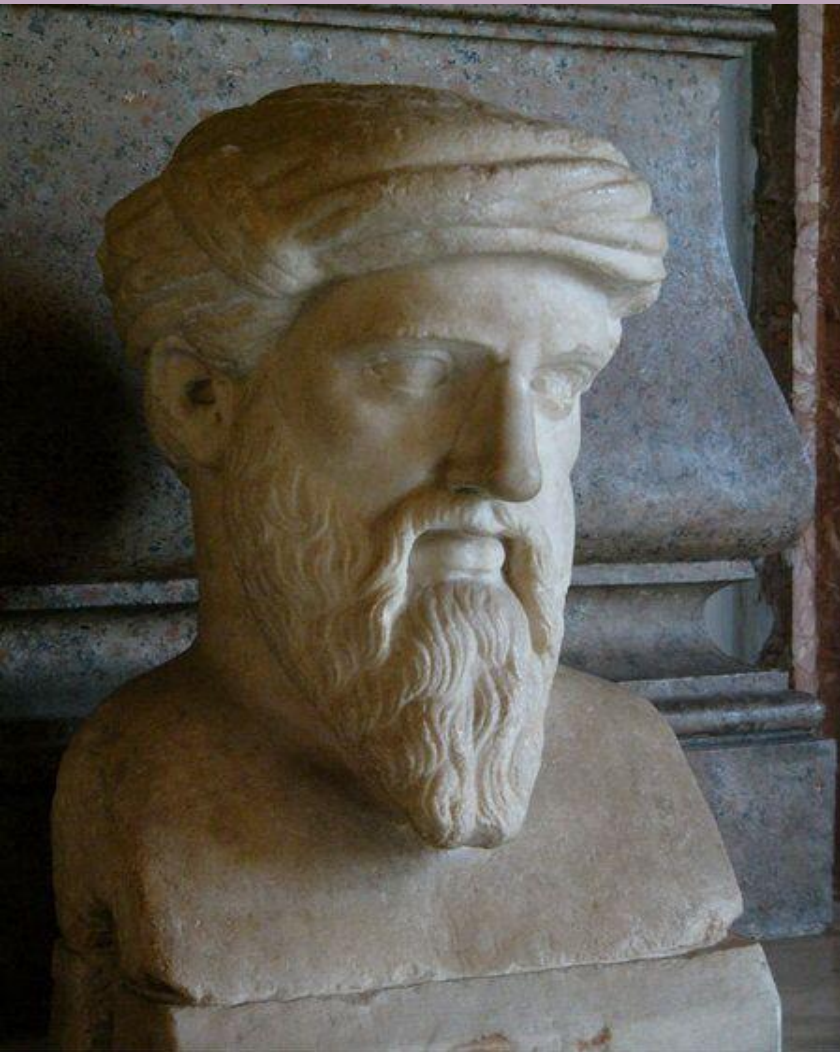
ПІФАГОР

(570-500рр.до н.е.)

**Він зафіксував
загальний закон
розвитку мислення:
воно рухається від
наочного, якісного -
до абстрактного,
кількісного.**

Піфагор

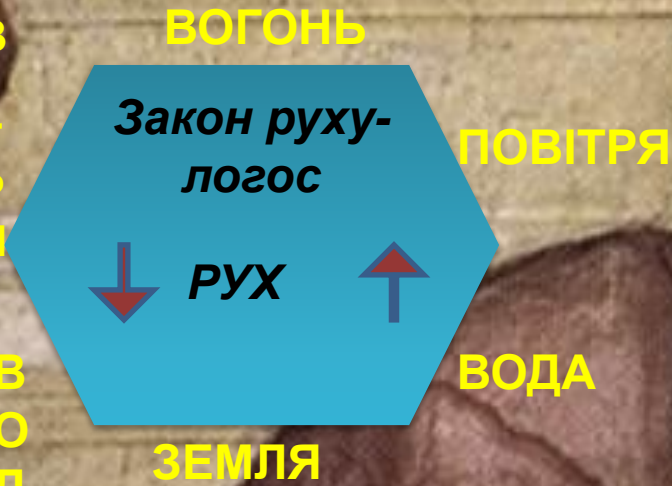
- Все подібне до числа або пропорції. Відмінності між речами не якісні, а кількісні. Все можна виміряти числом.
  - Зафіксував загальний закон розвитку мислення: воно рухається від наочного, якісного до абстрактно-кількісного.
- Вирахував числове співвідношення музичних тонів (поклав в основу співвідношення планет Сонячної системи).
  - Ввів у обіг поняття **“космос”**-впорядкований Всесвіт, **“гармонія”**- єдність протилежного.

Будова світу

(за Гераклітом Ефейським)

П
О
В
І
Т
Р
Я

В
О
Д
А

На думку
ГЕРАКЛІТА ЕФЕЙСЬКОГО
(544-483рр.до н.е.), світ слід
розуміти як потік, що
весь час тече.
Він є
засновником
діалектичного мислення.

Геракліт

Використав ідеї своїх попередників для побудови цілісної і філософської концепції:

1. Світ слід розуміти як потік, що весь час тече;
2. У течії перебувають 4 стихії: вогонь, повітря, вода і земля. Вони переходять одна в одну не фактично, а мірами;
3. Світовий коловорот здійснюється через вимірняний рух від протилежного до протилежного;
4. Енергію усьому рухові надає вогонь;
5. Світовий рух підпорядкований “логосу”- єдиному світовому закону

2 період: Висока класика

У період високої класики об'єктом осмислення стають усі сфери людської життєдіяльності.

Софісти – платні вчителі мудрості.

Вони першими спрямували пізнання у напрямку людини і реалій її життя.

Почали вчити риторики, мистецтву аргументації та доведенню виправданості власної позиції за будь-яких реальних обставин. Їх більше цікавило це, а не істина, тому вони практикували свідоме перекручення думки

За тезою

ПРОТАГОРА

(481-411рр. до н.е)

“Людина є мірою усіх речей”

вважається

яскравим

виявленням

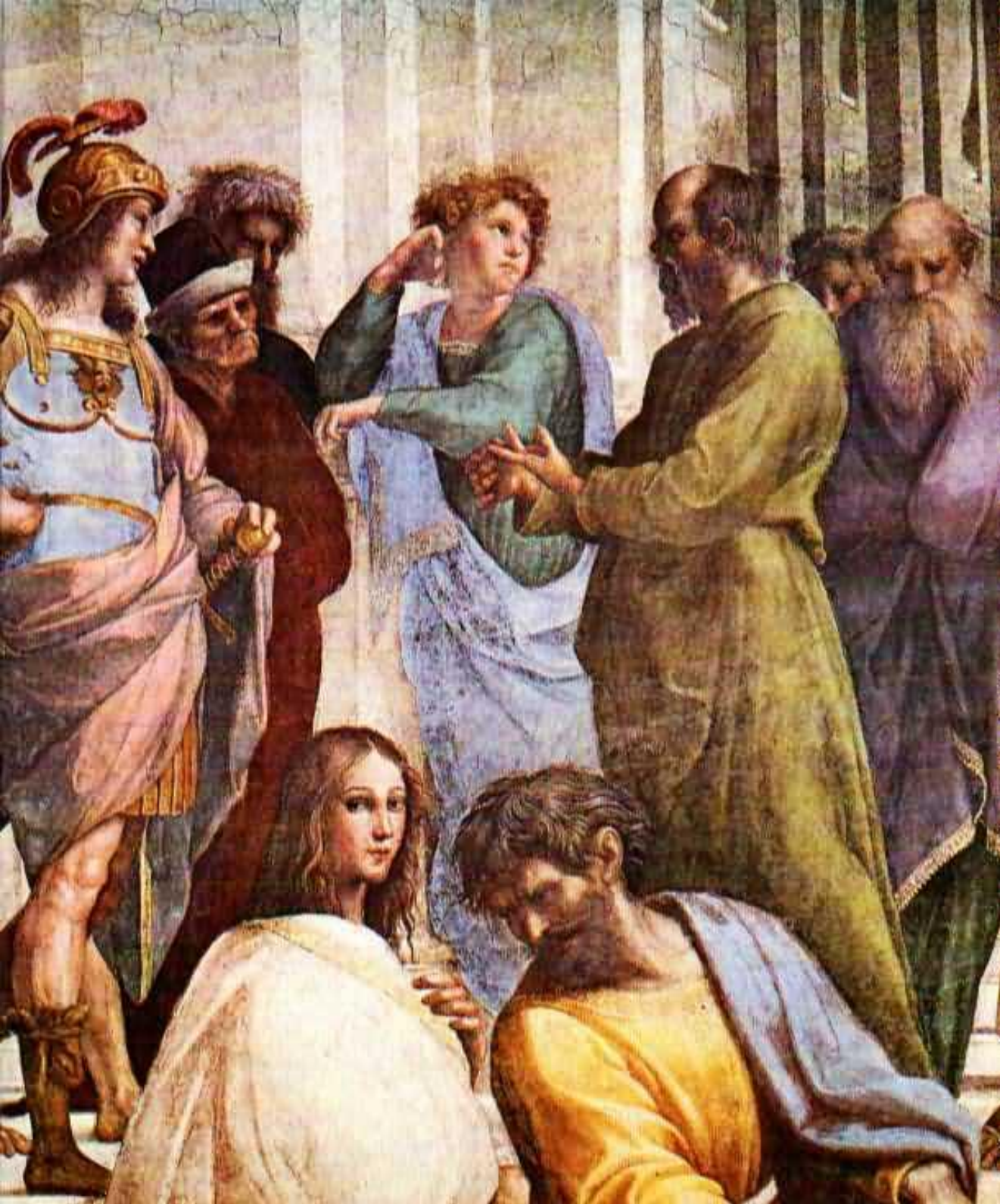
принципу “все є

відносним” у позиції

софістів.

Проти цих позицій
виступив **СОКРАТ**

(469-399рр.до н.е),

який вважав, що
людина повинна
грунтувати свою
поведінку на

знаннях. Справжні
знання, за

Сократом, слід
шукати в собі
("Пізнай себе!")

проголосив: **"Я знаю
лише те, що я
нічого не знаю, але**

Сократ:

- Людина повинна ґрунтувати свою поведінку на надійних знаннях;
  - Мінливі уявлення нашої душі не можуть бути підставою для виправданого життєвого вибору та поведінки людини;
  - Справжні знання слід шукати в собі (“Пізнай самого себе”), бо безсмертна душа людини, пройшовши повне коло космічних перевтілень потенційно знає усе;
- Вів “сократичні бесіди” – ситуація суперечності із самим собою (“Я знаю, що я нічого не знаю, але інші і того не знають”)

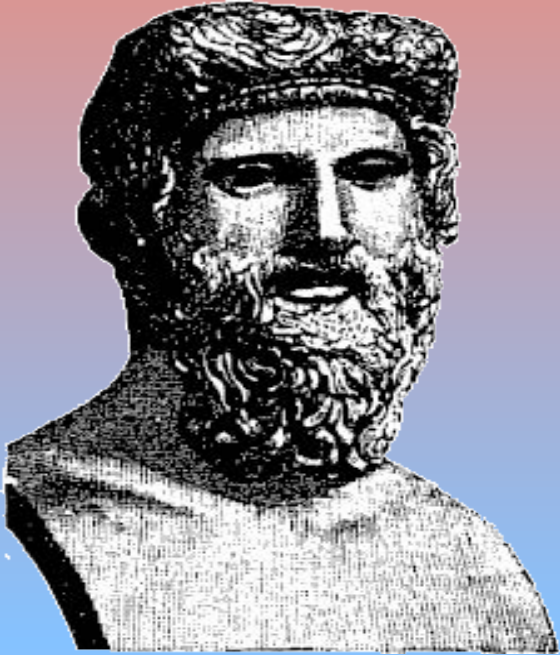
ПЛАТОН і АРІСТОТЕЛЬ

Неперевершені
мислителі
античної
філософії.

ПЛАТОН розробив
екзистенціально
- містичний тип
мислення,
АРІСТОТЕЛЬ-
стиль раціонально
-логічний.

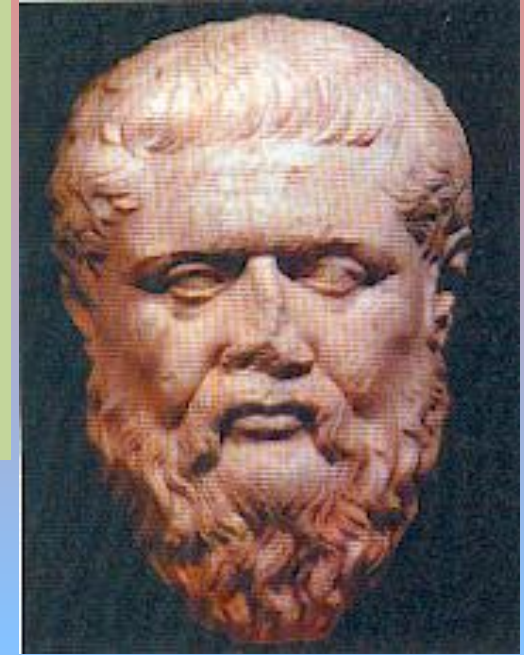

Платон

(V-VI ст. до н.е.)
(учень Сократа)

1. Вимогам Сократа щодо справжніх знань можуть відповідати лише **ідеї** – **незмінні суттєві основи буття, усього суцього**;
2. Речі течуть і змінюються, але світ не зникає, тому в речах є змінне і незмінне;
3. В основі речей – ідеальні незмінні сутності, вони не підлягають чуттєвому плину (їх осягаємо розумом); ідеї постають як умови переходу від сприйняття речей до їх осмислення:
  - ідеї існують як вихідні взірці для Бога – деміурга – творця та оздоблювача світу; він керується ідеями-взірцями;
  - у пізнанні дійсності людина повинна поступово сходити від часткових ідей, до більш загальних, поки не підніметься до **“ідеї усіх ідей”** – це ідея Блага, повного, досконалого, завершеного буття. Вона складається з ідей Добра, Істини і Краси.

Арістотель

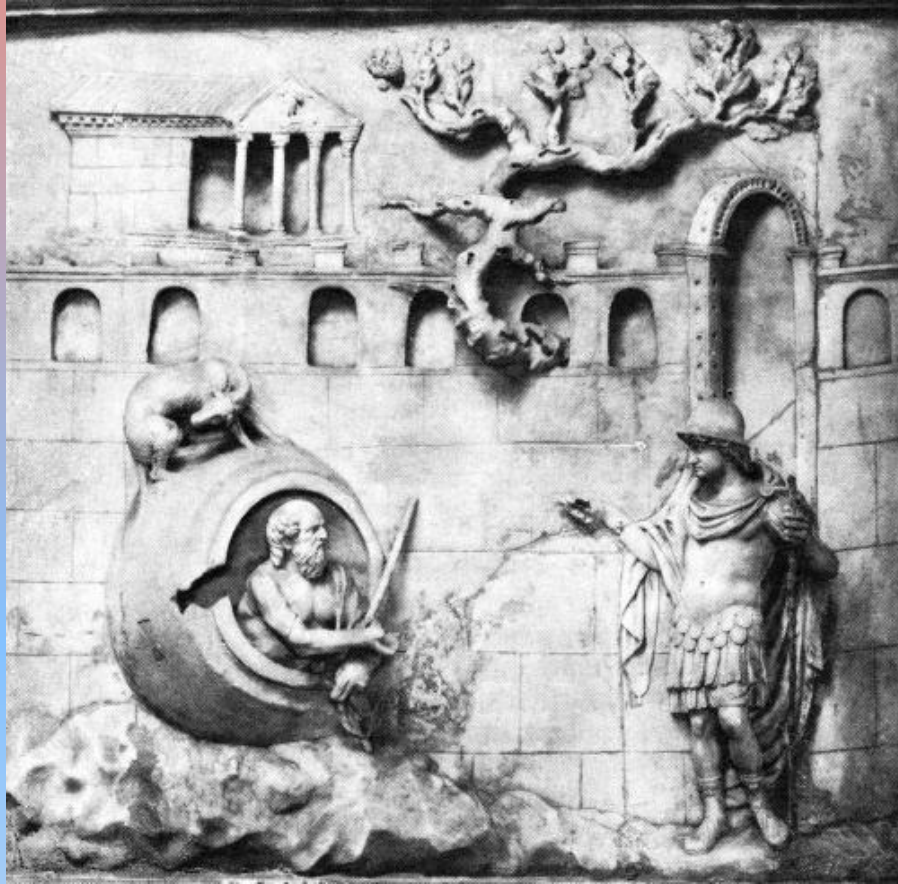
(IV ст. до н.е.)

1. За своєю будовою речі складаються з матерії і форми; буття конкретних речей зумовлене дією чотирьох причин: матеріальної, формальної, дійової і фінальної.
2. Створив науку про закони та форми правильного мислення – логіку. В основі логіки- вчення про 3 форми та 3 закони мислення.
3. Розробив етику, політію (вчення про форми і різновиди держави), поетику (дослідження мистецтва та причини його впливів на людину), вчення про душу (структура психічних процесів та явищ).

3 період: Пізня класика

Причини: О. Македонський завоював більшість грецьких полісів та приєднав до них колосальні території за межами Греції; створив імперію → відбулося взаємопроникнення елементів класичної грецької та східно-деспотичної типів цивілізації. Їх синтез отримав назву еллінізму.

Орієнтовано на захист окремого індивіда в умовах поступового руйнування класичного античного полісу.

Епікурейство: (з IVст. до н.е.)

Заснував **Епікур**, продовжив
римлянин Тит Лукрецій Кар.

Епікур ставив собі завдання – *захистити людину від можливих страхів життя, для цього доводив невмирущість матерії, а значить – безсмертя людини*; відсутність фатууму та необхідності у космосі, можливість різних пояснень тих самих явищ через відсутність тісного зв'язку думки з факторами та відчуттями.

“Смерті не існує, тому що, коли ми є, то вона ще не прийшла, а коли вона прийшла – немає нас.”

ЕПІКУР

(342-271рр.до н.е)

заснував

Епікурейство.

Він ставив собі

завдання

захистити людину

від можливих

страхів життя,

уміння запобігати

стражданням

(давньогрецькою

мовою-досягнення

стану “атараксії”)

Скептицизм:

Заснував **Пірон** (V ст. до н.е.) – звернув увагу на те, що всі філософи запевняли в істинності своїх теорій, але висунули різні ідеї.

В основі суджень-три знамениті питання:

1. Якими є усі речі? - Не більше такими, ніж будь-якими іншими.
2. Що можна сказати про такі речі? - Краще утримуватись від суджень.
3. Що робити людині, яка перебуває у стосунках із такими речами? – Зберігати самовладання.

Стоїцизм:

Заснував **Зенон** (IV-IV ст. до н.е.);
послідовники – Сенека, Епіктет, Марк
Аврелій.

**Вважали, що весь світ пронизаний
єдиним потоком вогняної пневми
(дихання), що несе всьому закон і
долю. Тому людині не варто
впадати у відчай, адже змінити
долю неможливо.**

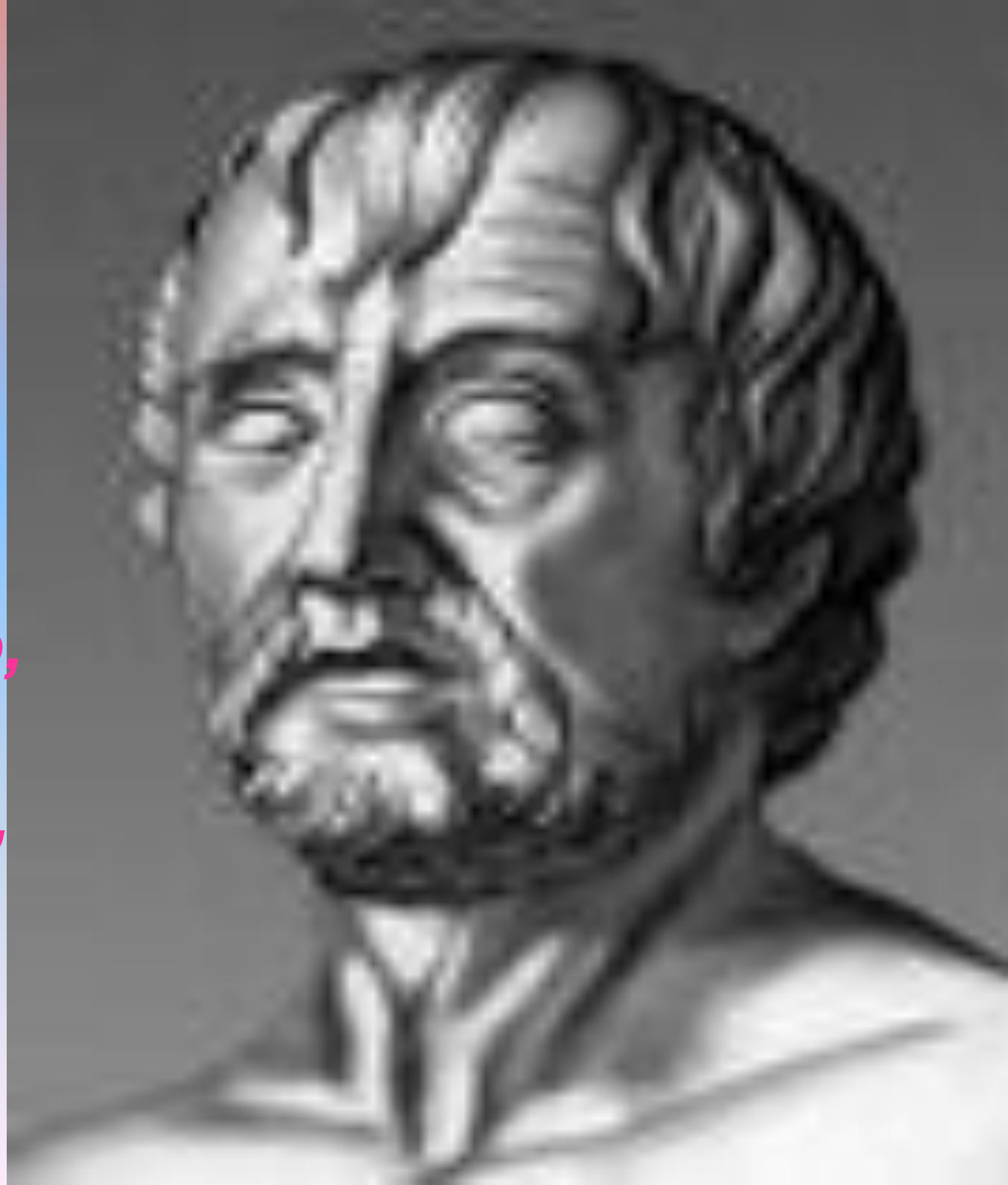
Неоплатонізм:

Усе суще являє собою результат впливання (еманації) єдиного, яке тотожне благу; Першим продуктом єдиного постає світовий Розум (Дух), він виливається у світову Душу – душа оживляє усе суще.

*Послідовником
стоїцизму був
“ЛУЦІЙ АНЕЙ
СЕНЕКА”*

(4р.до н.е.-65р.)

*Він вважав “Того,
хто бажає, доля
приваблює, того,
хто не бажає,
штовхає”*

*Отже, Антична філософія
- великий ідейний здобуток
людства, вона вперше
окреслила основні напрями
філософської проблематики,
визначивши на віки
засади людського розуміння
світу.*